

ОСНОВНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХОВИХ МОЛОДШИХ БАКАЛАВРІВ ІЗ АГРОІНЖЕНЕРІЇ

Сучасні виклики та загрози, спричинені агресією РФ проти України, зумовлюють у суспільстві нове бачення моделі випускника закладів фахової передвищої освіти, зокрема у сфері агроінженерії, і визначають сучасні компетентнісно орієнтовані вимоги до його професійної підготовки. Майбутній агротехнік має бути не лише висококваліфікованим фахівцем, здатним ефективно виконувати складні виробничі завдання з перших днів роботи, а насамперед – свідомим громадянином, патріотом, гармонійно-розвиненою особистістю, готовою до самопожертви й активного внеску у піднесення української економіки до рівня провідних світових стандартів. У зв'язку з цим вимоги до підготовки фахових молодших бакалаврів є особливо високими й потребують науково обгрунтованої організації освітнього процесу, спрямованої на формування їхніх фахових, економічних, екологічних, правових, професійно-термінологічних та інших компетентностей. Зазначені положення підтверджують важливість дослідження основних детермінант формування професійно-термінологічної компетентності майбутніх фахових молодших бакалаврів із агроінженерії та обгрунтовують потребу у створенні науково виваженої, системної й результативної методики їхньої підготовки.

Аналіз наукових джерел підтверджує актуальність проблеми дослідження термінологічної компетентності майбутніх фахівців, зокрема в агроінженерній сфері. «Професійно-термінологічна компетентність забезпечує студентів знаннями і вміннями ефективного та продуктивного доступу до інформації, її аналізу, синтезу, узагальнення і перетворення в знання» (Манжос, 2014). У межах нашого дослідження професійно-термінологічна компетентність розглядається як структурний і функціональний компонент професійної компетентності техника-аграрника. Вона є основою для формування здатності фахівця ефективно здійснювати професійну діяльність. Важливим її складником виступає комунікативна компетентність, що забезпечує успішну професійну взаємодію. Продуктивне професійне мовлення базується на сформованій мовленнєвій компетентності, яка охоплює навички аудіювання, читання, говоріння, письма, що передбачає володіння мовною компетентністю – системою фонетичних, граматичних, лексичних, орфоепічних норм, необхідних для точного і грамотного мовлення.

Професійно-термінологічна компетентність майбутнього фахового молодшого бакалавра з агроінженерії визначається як інтегративна якість особистості, що поєднує: знання термінологічної лексики; уміння оперувати загальнонауковою, технічною та аграрною термінологією в професійному спілкуванні; мотивацію до опанування нових термінів; прагнення до вдосконалення усного й писемного мовлення; здатність до збагачення власної терміносистеми відповідно до професійної спеціалізації.

Формування професійно-термінологічної компетентності майбутніх фахових молодших бакалаврів із агроінженерії є складним і багатограним процесом, що потребує системного підходу до організації освітнього середовища, методики навчання та мотиваційної підтримки студентів. У контексті сучасної аграрної освіти особливу увагу слід приділити педагогічним умовам, які забезпечують ефективне засвоєння професійної термінології та розвиток навичок фахового мовлення. У результаті морфологічного аналізу та експертного оцінювання було відібрано найбільш значущі педагогічні умови, які забезпечують ефективне засвоєння фахової термінології (Базилівська, 2025). До провідних, домінантних педагогічних умов, які експерти виокремлюють як ключові для успішного формування професійно-термінологічної компетентності, належать:

- *розвиток позитивної мотивації студентів до формування вмінь професійного мовлення.* Мотиваційний компонент є фундаментальним у процесі професійної підготовки. Студенти повинні усвідомлювати значущість володіння професійною термінологією для майбутньої діяльності. Формування внутрішньої мотивації можливе через інтеграцію практико-орієнтованих завдань, кейсів, рольових ігор, що моделюють реальні виробничі ситуації;

- *поетапна методика професійно-термінологічної підготовки з домінуванням діалогових методів і форм навчання.* Ефективність засвоєння термінології значно зростає у процесі використання діалогічних форм навчання, таких як дискусії, дебати, парна та групова робота. Поетапність передбачає поступове ускладнення навчального матеріалу, починаючи з базових понять і завершуючи складними термінологічними конструкціями, що використовуються в агроінженерній практиці;

– *цілеспрямований розвиток україномовного освітнього середовища в аграрному коледжі*. Створення мовного середовища, де українська мова є основним засобом професійної комунікації, сприяє не лише формуванню мовної компетентності, а й підвищенню рівня національної ідентичності та професійної культури. Це включає використання україномовних джерел, термінологічних словників, фахових текстів, а також активне залучення студентів до мовних практик;

– *поєднання фахової і мовної (лінгвістичної) підготовки у цілісну методичну систему*. Інтеграція мовної та фахової підготовки уможливорює уникнення фрагментарності у навчанні. Така система передбачає одночасне формування знань з агроінженерії та розвиток мовних навичок через контекстуалізоване навчання, коли термінологія вивчається у зв'язку з конкретними професійними ситуаціями;

– *застосування інтерактивних технологій навчання для опанування професійним мовленням*. Використання цифрових платформ, онлайн-симуляторів, інтерактивних презентацій, відеоуроків та мобільних додатків сприяє активному залученню студентів до навчального процесу. Інтерактивні технології дають можливість персоналізувати навчання, забезпечити зворотний зв'язок та створити умови для самостійного опрацювання термінологічного матеріалу.

Таким чином, формування професійно-термінологічної компетентності майбутніх агротехніків має ґрунтуватися на комплексному впровадженні педагогічних умов, що забезпечують мотивацію, методичну послідовність, мовне середовище, інтеграцію фахових і мовних знань, а також використання сучасних освітніх технологій. Такий підхід дає можливість не лише ефективно засвоїти професійну термінологію, а й сформувати готовність до професійної комунікації в агроінженерній сфері.

Література

1. Базилівська К. В. (2025). Педагогічні умови формування професійно-термінологічної компетентності майбутніх фахових молодших бакалаврів із агроінженерії. *Інноваційна педагогіка*, 86(1), 97–102. <https://doi.org/10.32782/ip/86.1.17>
2. Манжос Е. О. (2014). Формування професійно-термінологічної компетентності майбутніх фахівців сільського господарства. *Наукові записки ВНАУ. Серія: Соціально-гуманітарні науки*, (3), 1-10. Вінниця: ВНАУ. <https://repository.vsau.org/getfile.php/9917.pdf>

БЕСЕДІН ПАВЛО

Інститут професійної освіти НАПН України (м. Київ)

ГОТОВНІСТЬ ФАХОВИХ МОЛОДШИХ БАКАЛАВРІВ З СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ВЕТЕРАНАМИ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ: СУЧАСНИЙ СТАН

Актуальність готовності фахових молодших бакалаврів до професійної взаємодії з ветеранами військової служби зумовлена значним зростанням кількості українських захисників, які потребуватимуть ефективної допомоги та підтримки у складному процесі повернення до цивільного життя. За прогнозами, після закінчення війни кількість ветеранів може сягнути 5–6 мільйонів осіб, а разом з членами їхніх родин та сім'ями полеглих воїнів цей показник може скласти близько 3 або 4 мільйонів (Балдинюк & Матрос, 2025).

Російська агресія та бойові дії призвели до глибоких змін у житті ветеранів, викликаючи психологічні травми та посттравматичні розлади, що вимагає нових підходів та посилення відповідного вектору професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної галузі (Джигурда & Кабусь, 2024).

Проблема роботи та взаємодії з ветеранами – не тільки проблема на рівні держави. За даними дослідження, що було проведено ГО «Zagoriy Foundation» та результати якого були презентовані: 59 % бізнесів вже мають у штаті ветеранів, 53 % – мають програми підтримки і лише 35 % – відповідні програми адаптації.

Готовність фахових молодших бакалаврів до професійної діяльності з ветеранами визначаємо як «багатовимірне інтегральне утворення», яке охоплює широкий спектр знань, навичок і компетенцій, необхідних для ефективної підтримки військовослужбовців та їхніх родин. Це поняття формується на основі системного підходу (Герлянд, 2009).

Дефініція «готовність молодших фахових бакалаврів до професійної діяльності з ветеранами військової служби» включає наступні компоненти (Бесєдін, 2024, табл. 1.)

Ефективна взаємодія та адаптація демобілізованих військовослужбовців вимагає також комплексу заходів, які включають соціальну, психологічну, правову, економічну та профорієнтаційну складові (Сербалюк, 2024).